

ADVIES

VOORONTWERP VAN BESLUIT TOT
VASTSTELLING VAN DE REGELS VOOR DE
BEZOLDIGING, DE KOSTEN EN DE
BUITENGEWONE AMBTSVERRICHTINGEN VAN
DE BEWINDVOERDERS

GOEDGEKEURD DOOR DE ALGEMENE VERGADERING
VAN DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE OP 15.12.2021

Advies

Voorontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de regels voor de bezoldiging, de kosten en de buitengewone ambtsverrichtingen van de bewindvoerders

goedgekeurd door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 15.12.2021

Er bestaat ook een Franse versie van dit advies (origineel).

Il existe aussi une version française du présent avis (original).

U kan dit document raadplegen of downloaden op de website van de Hoge Raad voor de Justitie.

www.hrj.be

INHOUD

1. INLEIDING	1
2. OPMERKINGEN	3
2.1. Opmerkingen bij hoofdstuk 1 - Bezoldiging van de bewindvoerders.....	3
2.2. Opmerkingen bij hoofdstuk 2 - Kosten van de bewindvoerders.....	4
2.3. Opmerkingen bij hoofdstuk 3 – Buitengewone ambtsverrichtingen	5
3. BESLUIT	6

1. INLEIDING

Op 28 oktober 2021 heeft de minister van Justitie aan de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) gevraagd een advies uit te brengen over een voorontwerp van koninklijk besluit van 4 artikelen tot vaststelling van regels voor de bezoldiging, de kosten en de buitengewone ambtsverrichtingen van bewindvoerders¹.

Het verslag aan de Koning van dit voorontwerp van koninklijk besluit werd niet meegedeeld.

Dit voorontwerp stelt de regels vast voor de bezoldiging, de kosten en de buitengewone ambtsverrichtingen van bewindvoerders, met toepassing van artikel 497/5 van het Burgerlijk Wetboek. Omdat er geen koninklijk besluit is, verwijst de vrederechter naar dat artikel om de bezoldiging, de kosten of de buitengewone ambtsverrichtingen van bewindvoerders vast te leggen. Enerzijds beschikken de vrederechters over een advies dat de HRJ op 21 april 2010 heeft uitgebracht over de vergoeding van de voorlopige bewindvoerders². Ze kunnen het verslag als gids gebruiken. Anderzijds hebben de meeste arrondissementen richtlijnen uitgevaardigd ten einde:

- 1) De uniformiteit te verhogen.
- 2) De bewindvoering betaalbaar te houden voor de beschermde persoon en een correcte vergoeding te voorzien voor de prestaties van de bewindvoerder.
- 3) De controle van de vergoedingsstaten beheersbaar te houden voor de vrederechters.
- 4) Waar mogelijk, de bewindvoerder aan te zetten tot efficiënt optreden.

Deze vergoedingsrichtlijnen blijken in de praktijk houvast te bieden aan de lokale vrederechters. Daar waar ze in voege zijn, worden geen noemenswaardige problemen meer ervaren met de begroting en beoordeling van de ereloonstaten.

Die richtlijnen bepalen op een eenduidige manier de vergoedingen die een bewindvoerder kan krijgen. Arrondissementele richtlijnen gaan willekeur tegen en zijn helder voor zowel de bewindvoerder als de beschermde persoon³.

Deze richtlijnen hebben evenwel geen wettelijke verankering en verschillen op bepaalde punten van elkaar. Bovendien hebben sommige arrondissementen geen vergoedingsrichtlijn opgesteld. De vergoedingen van een bewindvoerder die actief is in verschillende arrondissementen kunnen dus verschillen naargelang het arrondissement. Vandaar dat het een verdienste kan zijn van het KB om nationale uniformiteit te brengen en een afdwingbaar kader te voorzien.

De HRJ heeft in 2019 een audit "Het toezicht op de bewindvoeringen door de vrederechters" gepubliceerd⁴. In het verslag van die audit werd onder andere aanbevolen⁴ om het koninklijk besluit waarin artikel 497/5 van het Burgerlijk Wetboek voorziet, aan te nemen. De HRJ is tevreden met het initiatief van dit voorontwerp.

Er moet evenwel worden nagegaan of de bepalingen van het voorontwerp de vier hoger aangehaalde doelstellingen bereiken (uniformiteit, betaalbaarheid, beheersbaarheid van het toezicht, efficiëntieverhoging).

¹ Verder het 'voorontwerp'.

² <https://hrj.be/nl/publicaties/2010/ambtsshalve-advies-over-de-vergoedingen-van-voorlopige-bewindvoerders>

³ Dit punt werd behandeld in de audit "Het toezicht op de bewindvoeringen door de vrederechters", gepubliceerd in juli 2019.

⁴ <https://hrj.be/nl/publicaties/2019/audit-het-toezicht-op-de-bewindvoeringen-door-de-vrederechters>

Het advies steunt op artikel 259bis12, §1, van het Gerechtelijk Wetboek dat bepaalt dat de VAOC adviezen en voorstellen voorbereidt over:

1. de algemene werking van de rechterlijke orde.
2. de wetsvoorstellen en -ontwerpen die een weerslag hebben op de algemene werking van de rechterlijke orde.
3. de aanwending van de beschikbare middelen.

2. OPMERKINGEN

2.1. OPMERKINGEN BIJ HOOFDSTUK 1 - BEZOLDIGING VAN DE BEWINDVOERDERS

Artikel 1 van het voorontwerp bepaalt welke inkomsten van de beschermde persoon als berekeningsbasis dienen voor het wettelijk bezoldigingsforfait van maximum 3% voor de 'gewone' prestaties van bewindvoerders.

De HRJ is van mening dat de termen "vaste netto-inkomsten van de beschermde persoon" in de eerste paragraaf van artikel 1 tot verwarring en onduidelijkheid kunnen leiden omdat niet alle elementen vermeld in de lijst inkomsten zijn. Daarom wordt voorgesteld die termen te vervangen door "regelmatige nettobestaansmiddelen".

In artikel 1, eerste lid worden de verschillende inkomstencategorieën van de beschermde persoon opgesomd. De wettelijke basis wordt niet verduidelijkt voor alle categorieën. Het lijkt aangewezen om de ontbrekende wettelijke basis toe te voegen (met dien verstande dat sommige materies federaal en andere regionaal zijn) opdat alles duidelijk is voor de lezer, ongeacht of hij vrederechter, bewindvoerder, beschermde persoon of een andere persoon is.

De HRJ vestigt de aandacht op het risico dat kan ontstaan wanneer de "schadevergoeding wegens inkomstenverlies" onder artikel 1, 8° via een eenmalige kapitaaluitkering wordt uitbetaald aan de beschermde persoon. De berekening van (maximaal) 3% zou dan betrekking hebben op die totale som, wat niet gerechtvaardigd is. Voor de berekening van de bezoldiging van de bewindvoerder zou het kapitaal dat de beschermde persoon ontvangt, in een maandelijkse rente moeten worden omgezet (in overeenstemming met de sterftetafels), zodat de bezoldiging wordt berekend op basis van de rente en niet van het kapitaal.

De HRJ stelt voor om de zin over de verschillende inkomstencategorieën die niet in aanmerking worden genomen als berekeningsbasis voor het wettelijk bezoldigingsforfait in artikel 1, tweede lid als volgt te vervangen:

"Worden onder meer niet in aanmerking genomen bij de berekening van het wettelijk bezoldigingsforfait: ...".

Die nuance laat een zekere soepelheid toe bij het bepalen van de inkomsten die in de toekomst niet meer in aanmerking zouden worden genomen voor de berekening van het wettelijk forfait. Die formulering sluit trouwens beter aan bij de formulering van de inkomsten die wel in aanmerking worden genomen. Dankzij het woord "zoals", gebruikt in artikel 1, eerste lid, kan de inkomstenlijst daarna indien nodig worden aangevuld.

De HRJ stelt een verschil in behandeling vast tussen punt 13° van artikel 1, eerste lid en punt 6° van artikel 1, tweede lid. Volgens punt 13° wordt het leefloon, zoals voorzien in de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, in aanmerking genomen voor de berekening van het wettelijk forfait, terwijl in punt 6° van het tweede lid wordt verduidelijkt dat de integratietegemoetkoming en de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden, zoals voorzien in de wet van 27 februari 1987, niet in aanmerking worden genomen voor de berekening van het wettelijk bezoldigingsforfait, en de inkomensvervangende tegemoetkoming, voorzien in diezelfde wet, niet wordt vermeld in de lijst met voor de berekening van dit forfait in aanmerking te nemen inkomsten in punt 12°. Het zou opportuun zijn dat verslag aan de Koning uitlegt waarom bepaalde sommen die worden toegekend in het kader van de sociale zekerheid wel tot de categorie van in aanmerking te nemen inkomsten behoren en andere niet.

2.2. OPMERKINGEN BIJ HOOFDSTUK 2 - KOSTEN VAN DE BEWINDVOERDERS

Voor de kosten van de bewindvoerders, voorziet het voorontwerp in de regel van het forfait van 1% van de inkomsten bedoeld in het eerste lid.

De HRJ stelt voor om het forfait van 1% te vervangen door een forfait per inkomensschijf en een bedrag te bepalen in functie van de inkomsten van de beschermde persoon, zoals dat nu reeds gebeurt in meerdere arrondissementen⁵. De forfaitaire benadering zorgt voor :

- 1) Duidelijkheid bij de beschermde persoon en de bewindvoerder
- 2) De betaalbaarheid van de bewindvoering
- 3) Vlotte controle door het vredegerecht
- 4) De voorspelbaarheid van de kosten en van de inkomsten

Het voorontwerp biedt de bewindvoerder de mogelijkheid af te wijken van het forfait door jaarlijks en per dossier zijn werkelijke kosten te bewijzen, op basis van de forfaitaire begroting van de kosten. De werkelijke kosten kunnen niet meer bedragen dan het dubbel van het forfait.

De HRJ vindt het ook wenselijk dat de vrederechter bij nazicht van de reële kosten kan beslissen om die te verwerpen indien ze niet gerechtvaardigd zijn. Daarbij blijven de werkelijke kosten beperkt tot het dubbel van het forfait. De HRJ stelt voor in het Koninklijk Besluit een bepaling in die zin op te nemen.

Het voorontwerp somt de forfaitaire vergoeding per prestatie op. De HRJ is van mening dat de lijst niet coherent is en onvoldoende rekening houdt met de nieuwe communicatiemiddelen. De lijst moet worden aangepast om ervoor te zorgen dat een duidelijk en toepasbaar systeem ontstaat. Ten exemplatieve titel kan gewezen worden op volgende aanpassingen:

- 1° en 2° zouden moeten worden samengevoegd *“per getypt blad, ongeacht hoe dit wordt verstuurd: 10 euro”* en *“per blad in geval van een aangetekende brief: 15 euro”* te vervangen door *“per brief, ongeacht hoe die wordt verstuurd: 12,58 euro plus de eventuele kosten voor een aangetekende brief”*. Die post verenigt gewone en aangetekende brieven zonder dat beide forfaits kunnen worden samengevoegd. Het is bovendien beter om die kosten per brief en niet per pagina vast te leggen vermits de bijkomende kostprijs per pagina niet in verhouding staat tot de bijkomende kostprijs van de verzending.
- De HRJ stelt voor om punt 3° als volgt te omschrijven: *“De kosten voor de redactie van stukken zoals verzoekschriften, verslagen, conclusies en akten: 13 euro per pagina”*. Het is immers niet logisch om bij punt 3° te voorzien in *“aangetekende brieven, alsook port- en postzegelkosten of kosten eigen aan het typewerk”* vermits die al vergoed worden via het forfait onder punt 1°.
- De punten 4° en 5° leggen respectievelijk een forfait vast van 0,25 euro per kopie en 4 euro/maand voor de aansluiting fax/telefoon/internet: de HRJ stelt een systeem van globale kosten per dossier voor om die kosten beter te kunnen objectiveren, naar analogie met de berekening van de kosten van schuldbemiddelaars⁶, namelijk 107,80 euro per dossier (inclusief de kosten voor telefoon, kopie en internet).

⁵ In de arrondissementen Leuven en Antwerpen verduidelijkt een richtlijn het forfaitaire bedrag van de kosten op basis van de jaarlijkse inkomsten van de beschermde persoon.

⁶ Art. 4,3, KB 18.12.1998, bedragen geïndexeerd op datum van 01/01/2018.

- De HRJ wijst op een risico bij de berekening van de verplaatsingskosten bedoeld in punt 6°. Het is immers zo dat enkel uitgaven voor daadwerkelijk ondernomen verplaatsingen mogen worden vergoed. Zo moet worden voorkomen dat de bewindvoerder evenveel verplaatsingskosten aanrekent als het aantal personen dat hij ontmoet wanneer hij die op eenzelfde plaats ontmoet. Hetzelfde geldt wanneer hij voor meerdere dossiers naar eenzelfde plaats gaat. De HRJ is van mening dat de bewindvoerder zijn verplaatsingskosten gedetailleerd dient aan te geven.
- De punten 7° en 8° voorzien in een forfait van 50 euro voor het openen van een dossier en een forfait van 50 euro voor het sluiten van een dossier. De HRJ is van mening dat een enkel forfait van 50 euro voor het openen en het sluiten van een dossier volstaat.

Daarnaast stelt de HRJ voor om aan paragraaf 2 een 3° lid toe te voegen.

Wanneer de bewindvoerder gebruik maakt van §2 eerste lid, wordt hij verplicht:

- *bij het verzoekschrift tot begroting alle stukken voor te leggen waarbij de bewindvoerder deze reeds zelf per categorie heeft verdeeld*
- *deze stukken per categorie een doorlopende nummering te geven*
- *een gedetailleerd overzicht voor te leggen van de genomen kopies en de ondernomen verplaatsingen*

2.3. OPMERKINGEN BIJ HOOFDSTUK 3 – BUITENGEWONE AMBTSVERRICHTINGEN

Artikel 3 van het voorontwerp heeft betrekking op handelingen die als buitengewone ambtsverrichtingen kunnen worden beschouwd en legt de vergoeding voor die handelingen vast op minimum 75 en maximum 125 euro per uur, afhankelijk van de levensstandaard van de beschermde persoon en de vereiste specialisatie. Die buitengewone ambtsverrichtingen worden opgesomd in de punten 1° tot 14° van het tweede lid van datzelfde artikel.

De HRJ beveelt een forfaitair tarief per buitengewone ambtsverrichting aan in plaats van een uurtarief (van tussen 75 en 125 euro). Diverse arrondissementen, met name in Vlaanderen⁷, passen nu reeds een dergelijk forfait toe.

Er wordt voorgesteld om “kunnen” te vervangen door “worden” in de zin en “worden” op het einde van de zin te schrappen in “*Volgende ambtsverrichtingen van de bewindvoerder kunnen, ten indicatieve titel, als buitengewoon beschouwd worden.*” Op die manier kunnen alle vermelde handelingen als buitengewone ambtsverrichtingen worden beschouwd zonder limitatief te zijn.

De HRJ stelt voor om punt 13° van het tweede lid van artikel “*overleg over het bewindsdossier met het team van de bewindvoerder*” (FR: “*concertation en équipe*”) te schrappen. In de Nederlandstalige versie staat “*overleg over het bewindsdossier met het team van de bewindvoerder*”. De verwijzing in de Franstalige tekst is vaag en stemt niet helemaal overeen met de Nederlandstalige versie. Bovendien kan een dergelijk overleg, ongeacht het aantal, niet systematisch als buitengewoon worden beschouwd.

De HRJ stelt voor om het derde lid van datzelfde artikel te schrappen: “*In afwijking van het eerste lid is de vergoeding voor het vervreemden van onroerende goederen beperkt tot 3% op de verkoopprijs en bijhorende lasten.*”

⁷ Zoals in de richtlijnen van de arrondissementen Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

Dit bedrag van 3% kan buitensporig zijn bij de verkoop van vastgoed tegen een hoge prijs, a fortiori wanneer de verkoop aan een gespecialiseerd vastgoedkantoor of een notaris wordt toevertrouwd. Daarom wordt voorgesteld om ook voor het beheer van de verkoop van vastgoed door de bewindvoerder een forfaitaire bedrag toe te kennen, zoals hierboven verduidelijkt.

Tot slot wordt voorgesteld het laatste lid van artikel 3 over het 'buitengewone' karakter van bepaalde ambtsverrichtingen te schrappen omdat de omschrijving niet duidelijk is.

3. BESLUIT

De HRJ beoordeelt het voorontwerp van KB gunstig omdat het ertoe strekt uitvoering te geven aan de bevoegdheden die artikel 497/5 van het Burgerlijk Wetboek aan de Koning toekent.

Dit voorontwerp volstaat evenwel niet om de vier vooropgestelde doelstellingen te behalen: de uniformiteit van de methodes gehanteerd in de arrondissementen, de betaalbaarheid van de bewindvoering voor de beschermde personen, de haalbaarheid van de controle die de vrederechter uitoefent en de efficiëntie van de bewindvoerder.

De HRJ stelt daarom enkele verbeteringen voor. Op die manier moet de bewindvoering betaalbaarder worden voor de beschermde persoon. Door beroep te doen op forfaitaire berekeningswijzen wordt de efficiëntie van de bewindvoerder bevorderd en wordt de controleopdracht van de vrederechter verlicht.

